

4/8

3439

S Ł O W J A N S K E R O Z H L A D Y
Čo 8. RJADUJE WŁODŹ. ZMEŠKAL 1932

PRAHA

Krótki přewodnik

Zestajał

Čestaw Lěska

W BUDYŠINJE 1932
Koło serbskich spisowaćelow

4/8

3439

S
C

S Ľ O W J A N S K E R O Z H L A D Y
Čo 8. R J A D U J E W Ł O D Ź. Z M E Š K A L 1932

PRAHA

Krótki přewodnik

Zestajał

Čestaw Lěska

418° 3439

W B U D Y Š I N J E 1932

Koło serbskich spisowaćelow

Z Ł O T A P R A H A.

Ty sy kaž pruha złoćana českeho slónca,
Lubozna wón we Słowjanow wulkotnym kraju,
Błyšćaty dejmant mjez městami do swěta kónca,
Ty sy kaž hordozna kralowna we krasy raju.

Ty džě sy Serbow narod škitaca pata,
We strašnych njewjedrach ludy ničacej złoby,
Přećiwo tyranstwu krewje lačneho kata
Škitařka namrětych prawow swjateje doby.

Ty sy kaž syćaca lawina čěšiła Serbow
Z mlokom narodnej' česće a słowjanskej' sławy,
Škitała mužnje před pazorom škodźacych sćerbow
Z bojaznych kowała rjekow kaž khroblive lawy.

Kamjeńtna skała bě kruta serbskemu ludej;
Hdyž so naš khabłacy čołmik nórješe w nuzy,
Smilna sy znowa nas wotorh'ła zatrašnom' bludej.
Přez čmy sy wjedła nas k slónčnobłyšćatej pruzy.

Město ty sławy a słowjanskoh' ducha a čuća!
Wuč pelikanow nas lubosć a woporniwość swjatu.
Pomhaj nam kamjenje powaleć z černjojtoh' puća.
Wubudźej, spinaj Łužicow nadźiju spjatu.

Česki lawje, o zaruj, zbudź spjacych ze sonow,
Zo so zatrasnu wěže budyšske z mocu,
Wotući drěmacy byk zas' khoćeb'skich honow.
K swobodze zběhnje so Łužica z čekacej nocu.

* *
*

Swobody znamjenja na murjach budyšskich wěja,
Khorhowje serbske w Khoćeb'zu zmahuja z juskom,
Swobody pěsnje wokoło Lubina spěja. — — —
Zlamane kwakle Sprjewja wotnoša z kluskom.

Józef Nowak: „Z duchom swobody“.

Hižo wot starodawna mjenowaše so Praha »zlota, stowěžata« dla jeje bohatych historiskich a wumjełskich dopomnjeńkow. Zo Praha k najkrasnišim městam słuša, swědča hižo w srjedźowěku słowa sławneho stawiznopisarja Kosmasa. Po nim w 15. lětstotku Aeneas Sylvius, pozdžiši bamž, mjenuje ju »kralowna městow«. Zahorjene su wusudki tež wonych pućowarjow, kotřiž wopytachu Prahu w zańdženym a na spočatku tohole lětstotka. Wulki němški basnik Goethe mjenuje Prahu »der Mauerkrone der Erde kostbarste Stein« a sławny francózski geograf Elisée Réclus mjenuje ju dosłownje »jene z najkrasnišich městow«. Podobnje mjenuje Prahu danski kritikař Jurij Brandes. Znaty rězbař Rodin zasy »Rom w sewjeru«. Nic jenož dla swojeje rjanosće, ale wosebje dla swojeho kulturneho wuznama, je krasna Praha tak sławna, kotraž běše jónu z hłownym městom srjedźneje Europy, w času Korle IV. sydło přenjeje srjedźnoeuropskeje university (1348) a přenjeje botaniskeje zahrody. Dale je kolebka moderneje žurnalistiki. Tudy wuda so přěni w Europje w českej řeči spisany časopis. Dale bu za Pražanow komponowany Mozartowy »Don Juan«, kotrehož wuznam znamjenja w stawiznach wosebitosć.

Džensa je Praha hłowne a najwjetše město Česko-
słowakskeje republiki (liči 848.768 wobydlerjow
w lěće 1930), wobsedzi dvě uniwersiće (na Korlo-
wej so přednošuje tež wo serbskej rěči a pismow-
stwje), dvě technicy, wulku ličbu srjedźnych šu-
low, towařstwow a wustawow. Derje wuprawjene
wobrazárnje a bohate čitařny, dale koncertne žurle,
statne a měścanske dźiwadła rukuja wopytowanjam
města Prahi za bohate a hódny wužitk.

W O B H L A D A N J E P R A H I

Naměsćo Republiky (Náměstí Republiky). Blizko Masarykowneho a Wilsonowneho dwórnišća nadeńdzemy žiwe naměsćo. Z tuteho dóstanješ so lohcy do wšěch kónčin města, přetož za cuzbnikow je postarane z autobusami a elektrikami. Naměsćo Republiky je wobdate ze zajimawymi twarjenjemi, kotrež sebi zasłuža wjetšu kedźbliwosć. Přenje je **Gmejnski dom** (Obecní dům). Tutón je reprezentantiske twarjenje města. Na jeho wumjelskej pyše, znutřkownej kaž zwonkownej, wobdžělichu so wšitcy čěscy wumělcy. Twarjenje bu w léće 1911 dotwarjene. Jow wotměwaja so koncerty, přednoški a wustajeńcy. W Smetanowej žurli Gmejnskeho doma bu wuwołany 28. oktobra 1918 Čěskosłowakski stat. Prjedy běše na tutym městnje kralowski hród. Pódlu wupina so hordže hobrská wěža **Próšne wrota** (Prašná brána). Pokhadža z léta 1485. Su to jeničke wrota, kotrež nas dopominaju na wobtwjerdženje Stareho města. W léće 1757 wobsadźichu Prusakojo město a při tym Próšnu wěž khětro wobškodźichu. Hakle w 19. lětsotku so tuta wuporjedzi, tola při tym so jara přeměni, wšelake wudebjenja so wuwostajichu, ke kotrymž słuša tež zajimawy časnik. Wyše wrotow widzimy postawy čěskich kralow a wopony ně-

kotrych čěskich kralowskich městow. Prjedy mje-
nowaše so tale wěža »Nowa wěža«, a hakle we
18. lětstotku bu překřćena na »Próšne wrota«. Dale
ma so naspomnić prjedawši klóštr *franciskanskich
irskich mnichow Hybernow*, we kotrehož rum-
nosćach je džensa nawjednistwo financow a hłowna
čłownica. Klóštr steji na něhdyšim městnje klóštra
Ambrozijanow, kotryž załoži Korla IV. W času
husitskich njeměrow lěta 1420 so klóštr wotpali.
Hakle w lětach 1637–1659 natwarichu sebi jón
znowa irscy Franciskanojo (Hyberny), do kotrehož
so hakle lěta 1661 přesydllichu. Džensiši dwór běše
prjedy krasna zahroda, w kotrejž so na spočatku
18. lětstotka přenje neple docyła w Čechach pla-
howachu. W lěće 1776 přeměni khěžor Józef II.
tutón klóštr do džiwadła, w kotrymž hraješe znaty
čěski spisowačel Thám. Pozdžišo — 1810 a 1811 —
wotkupi knježeřstwo twarjenje a přetwari je k ně-
čičim zaměram nawjednistwa financow a hłowneje
čłownicy. Wrócejo so, přindžemy na *Celetnu wu-
licu* (Celetná ulice). Wulica pokhadža ze srjedz-
neho wěka, a słuša potajkim k najzajimawšim a
k najstaršim droham města. Wosebitosć poskići
napohlad z Próšnych wrotow; wot jow widžiš na-
spomnjenu wuličku wokoło krasnych twarjenjow so
wijacu. Kročimy nimo Pachtoweho domu (čo 585),
něšto kročeli dale: je prjedawše wojeřske wjed-
nistwo, něčičše Krajne sudnistwo. W tutych rum-
nosćach wotměchu so w rewolučnym lěće 1848
»swjatkowne podawki«. Skónčnje přindžemy k *Tyn-
skej cyrkwi* (kostel Týnský), załoženy w druhej
połojcy 14. lětstotka; dotwari so w lěće 1511.
Cyrkej ma tři łódže, nad kotrymiž sahaja dvě go-
tiske krasne wěže. Nad wołtarjom je wobraz swj.
Marije Donjebjesstpěća wot Škrety z lěta 1649.
Kapałka swj. Marije w prawej łódži je wobdata

z postavomaj swj. Cyrila a Methoda wot Emanuela Maxa (1847). Napřečo stoji najstarši křćeński kamjeń; pokhadža z lěta 1414. W cyrkwi wotpočuja někotre zemjanske swójby, mjez kotrymiž je Jan z Rokycan. Mjez woběmaj wěžomaj běše w času husitskich njeměrow złoty keluch a pod nim postawa krala Jurja z Poděbrad. Džensa je na tutym městnje Maćeř Boža. Tynska cyrkej běše w 14. lětstotku hłowna husitska cyrkew. W cyrkwi je pokhowany tež znaty hwězdař Tychone de Brahe z času khěžora Rudolfa II. Nimo měry zajimawa je Tynska wulička z bohatej historiju wobdata. Najprjedy přińdzemy k »Čornemu jelenjej«. Jow přebywaše často w 17. lětstotku sławny česki moleř Korla Škreta, znaty załožeř českeje moleřskeje šule. Dalše twarjenje, kotrež wosebje nas Serbow zajimuje, je khěža **Wjacstawa Budowca z Budowa** (čo khěže 627). Džensa widźimy jako dopomnjeće na jeho khěži jeho postawu. Wjacław Budowec měješe z nami w času, hdyž Łužica přisłušaše ke krónje českeje, dobre počahi, štož je z jeho zawostajeństwa widzeć. Praja, zo bě we Łužicy z českim bohodom.

Tynski dwór, mjenowany tež **Ungeld** dla dawkowych a cłownych płaćenjow, kotrež dyrbjachu jow cuzi překupcy wotedawać. Tynski dwór běše jónu ze srjedzišćom cuzych wobkhodnikow, kotřiž přijězdźowachu samo z Francózskeje a mějachu jow swoje składzišća. Nutřka we dworje nadeńdzemy jara zajimawe historiske twarjenja. Za Tynskim dworom je cyrkew **swj. Jakuba**, kotrejež wjetši džěl steji na Štupartskej wulicy. Cyrkew da natwarić Wjacław I. při klóštrje mnichow Minoritow, załoženym l. 1232. W husitskich njeměrach so pozdžišo klóštr z cyrkwu wjacy króc wotpali. Zajimawy je w cyrkwi křižowy puć. Na hłownym

bohaće pozłóćanym wołtarju nadeńdzemy w křinje starodawnu a sławnu hnadnu postawu Bolosćiweje Maćerje Božeje. Na nju wěšachu hižo w 15. lětstotku drohotne wěcy. Powěda so, zo bě so jónu w nocy paduch do cyrkwe dobył, zo by drohotne wěcy pokradnył, kotrež běchu Maćeri Božej wěnowane. Nadobo pak, hdyž z prawicu za nimi přimaše, začu něšto bolostneho, chcyše ruku wróćo sćahnyć, tola to so jemu njeporadzi, ruka zčorni a bě bjez čuća. Hakle nazajtra poradzi so zwónkej paducha wuswobodzić, při tym prawicu wotrubny, kotraž so hišće džensa khowa.

Wróćimy so po samsnym puću, zo bychmy sebi mohli wobhladać **Staroměšćanske naměšćo** (Staroměstské náměstí). Wosrjedz naměšća stoji **Husowy pomnik** wot L. Šalouna. Skupina na lěwo předstaja wotročstwo, na prawo pak husitow, scěhowarjow Jana Husa. Za pomnikom je dwórc Měšćanskeje zawěšćerňe, pódla kotrehož stoji prjedawši **Pawlanski klóštr**. Dale přińdzemy k wulkotnej twarbjce cyrkwe **swj. Mikławša**, kotraž pokhadza z lětow 1732—37. Na jeho městnje steješe prjedy gotiska cyrkew z l. 1237. Wot lěta 1871 maja tudy prawosławni (ruske wěrywuznaćo) swoje Bože služby. Car Mikławš wěnowaše jej wulki swěčnik. Wot přewróta słuša čěskosłowakskej cyrkwi, w kotrejž maja dale prawosławni swoje služby. W l. 1925—27 bu znowa wobnowjena.

Posledni, tola najwuznamniše twarjenje je **staroměšćanska radnica** (staroměstská radnice) z kónca 13. lětstotka. Njeje jenož najstarša pražska radnica, ale čěska docyła. Před radnicu běše prjedy šibjeńca; tam bu tež 21. smažnika 1621 27 čěskich zemjanow sćatych. Po bitwje na Bělej horje zhubi čěski narod swoju swobodu a najlěpši jeho wjednicy buchu na Staroměšćanskim naměšću sćeći.

Město je woznamjenjene w dłóžbje z křižikami a na scěnje je přičinjena deska, we kotrejž je tež skhowana pjeršč z Bachmaće, Verduna a Zborowa, hdžež su legionarojo wojowali. We wěži je wutwarkowa kapała z lěta 1381, hdžež je row njeznateho wojaka. Na južnej stronje je znaty časnik **orloj**, džeło mištra Hanuša z l. 1490, kotrež so posudžowaše wsudže jako džiw swěta. Časnik dže po staročěskim časowym ličenju po 24 hodžinach a wot džensišeho časa so druhdy wotkhila. Časowy rozdžěl widžiš na tafličcy pódla časnika přičinjenu. Kóždu hodžinu, hdyž čepje, pokazuje so 12 jaštołow, za kotrymiž scěhuje Jězus. Postawy wonka stejace woznamjenjeja : smjerc, kotraž zwoni, skupc pokazuje swój měšk, Turka z hłowu wije, dundak hlada do hladadła (špihela) a na kóncu zaspěwa honač.

Do radnicy džemy nimo krasneho gotiskoho portala pódla orloja. Hnydom we předkhěži widžimy Alešowe molby. Nutřka móžemy sebi poseđeńsku łubju wobhladać, ale dyrbimy so prjedy zamołwić. Stara radna žurla je z doby Władysława Jagielonca; jeje wjeřšk z třomi hrjadami je wupyšeny z molbu z doby Rudolfa II., dale tam widžimy barokne kachle z l. 1736 a połpostawu Jurja z Poděbrad wot Seidana z lěta 1873.

We starej zjawnej žurli su do scěnow zasadžene stare rjemjeslniske wopony.

Nowa žurla za posedženja bu zarjadowana w lěće 1888 a lěta 1911 wobnowjena. Krasnu wumělsku pychu tworja wulkej Brožíkovej wobrazaj : Mištr Jan Hus před koncilom w Kostnici a Wólba Jurja z Poděbrad za českeho krala.

W primatorskej žurli je galerija staroměscanskich a pražskich starostow wot lěta 1606 hač do džensišeho časa. W přizemi radnicy je bohaty archiw rad-

nicy a města. Dalši puć wjedže nas na *Małe naměšćo* (Malé náměstí), wosrjedź kotrehož stoji studnja z lěta 1560. Wot naměšća na lěwo wjedže *Korlowa wulica*, podobna na Celetnu, přewodžana wot zajimawych twarjenjow, hdžež přińdžemy ke *Klementinej*. Klementinum je po prawom skupina prjedawšeho jezuitskoho wustawa z cyrkwjomaj swj. Klimanta a swj. Salvatora. Twarba traješe wot lěta 1653—1726. W Klementinu je najwjetša pražska knihownja, uniwersitna knihownja a bohosłowska fakulta čěskosłowakskeje cyrkwe. Cyrkew swj. Klimanta, barokowe twarjenje, ma wobraz swj. Linhardta wot Brandla a je wudebjenjena z Rajnerowymi rězbami. Za nim je tak mjenowana Włóšska kapala ze Škretowym wobrazom, twarjena l. 1590 wot pražskich Włóchow (Italčanow). Dale pod knihownju nadeńdžemy hladadłowu kapalku. Na dworje stoji kamjeńtna *postawa studenta* w drasće ze 17. lětstotka. Nětke přińdžemy na *Křižowniske naměšćo* (Křižovnické náměstí), hdžež stoji *křižowniska cyrkew*. Założena bu hižo w l. 1237 wot Hany, sotry Wjacława I. — jako špital za khorych a khudych. Hobrška to cyrkej, nětčiša swj. Franca Serafinskeho natwari so hakle w lětach 1679—1688 w pozdžišej włóšskej renaissanci. W kapali widžimy Rainerowe džěło »Posledni sud«. Při cyrkwi je *klóštr Křižownikow*. Před nim stoji pomnik Korle IV., stajeny w lěće 1848 na 500 lětne dopomnjeće założenja pražskeje uniwersity. Postawa dźerži w prawicy bullu, t. j. lisćinu wo założenju uniwersity. Wozdoby na rowjeńkach woznamjejeja 4 fakulty uniwersity. Blizko pomnika widžimy gotisku Staroměšćansku mostowu wěžu. A nětke na *Korlowy móst!* Staroměšćanska móstowa wěža začpocina so z krasnej gotiskej twarbu, dale wobsteji ze sylneje a kruteje twarby, štož dopokazuje nanajlěpje

wobaranje města (1648) napřečo Šwejdám. Wěža je wupyšena z postawami Korle IV. a Wjacława IV., pod kotrehož knježeřstwom bu móst natwarjeny. Dale widźimy wopony čěskich zemjow, mjez kotrymiž su tež našej serbskej (hornjoserbski a delnjoserbski). Lěta 1621 bu na njej 12 hłowow čěskich zemjanow přityknjenych, kotřiž buchu sćeći na Staroměšćanskim naměšću. Karlowy móst je najstarši pražski móst, załožený w l. 1357, třeći na tutym městnje, kotryž natwari Pětr Parlěř. Na spočatku njeběchu žane postawy na mosće, hakle w léce 1705—14 so tute jako dokład katolizacije Čěskeje stajichu. 1855—59 bu galerija bratromaj Józ. a Em. Maxom dopjelnjena. Něšto dale stoji na prawej stronje křiž, kotryž bu w času Ferdinanda III. na město wotřeleneho stajeny. Lěta 1696 hanješe někajki žid swjaty křiž, a tehodla bu wotsudženy, zo by hač do džensišeho dnja wobkhowany nadpis w połkruhach zhotowić a sylnje pozłócić dał. Srjedža widźimy postawu swj. Jana z Njepomuka a znamjo, hdžež bu do wody ćisnjeny. Nimale na kóncu na lěwej stronje je kupa **Kampa**, na prawej stronje pak so poskići zajimawy napohlad; su to tak mjenowane pražske Bjenatki. Něšto metrow dale čitamy **Serbska wulica** (Lužická ulice). Tehodla tak pomjenowana, dokelž stoji srjedža tuteje drohi naš něhdyši starosławny **Serbski seminar** (čo 91). Džensa słuša Krajnemu inspektorjatej. Na rózku twarjenja je postawa swj. Pětra z klučomaj. Tutón wustaw załožištaj bratraj Šimonaj z Čemjeřc w léce 1728. Bohata knihownja seminara je zdžěla wukhowana a je džensa w Hórnikowej lužiskej knihowni w Prazy. Wróćimy so zasy ke Korlowemu mostej. Tutón kónči z Małostronskimaj wěžomaj, mjeńša romanskeho pokhoda z 12. lětstotka, njedaloko kotrejež je postawa Judičina, dopomnječo na stary

móst, kotryž bu w 14. lětstotku při połodženju wotorhany a na jeho městnje stoji džensa Karlowy móst. Ze samsneho časa pokhadža wulka wěža. Džemy-li přez wrota naspomnjeneje wěže, přińdžemy na Móstowu wulicu, kotraž nas wjedže na **Małostronske naměsćo**. Tudy wuhladamy wšelake historiske twarjenja. Na lěwej stronje je pomnik francózskeho historika a slawisty A. Denisa. Napřečo steji tak mjenowany **Mórowy stołp**, abo Pyramida. Woznamjenja postawu Najswj. Trojicy z lěta 1715, stajeny wot měšćanskeje rady jako džak zo přesta natykowaca khorosc — mór — w Prazy. Hłowna pycha naměsća je hobrska **cyrkej swj. Mikławša**, je to mištrowske džěło pražskeju wumělcow Kryštofa a Kiliana Ignacija Dienzenhofera. Nutřka je cyrkej z najdrotnišimi molbami a złotymi nadobami wupyšena. Wottud džemy na **Nerudowu wulicu**. Na žanej drozy njenamakamy tak rjane barokowe a dr. twarjenja, kaž runje na tutej. Wot jow je derje widjeć na nahłu horu Petřin. Po tak mjenowanej »rampje« dóstanjemy so hač k **Hradčanskemu naměsću**, tola njezabudźmy so wobhladnyć na stowěžatu Prahu. Renaissancna khěža na lěwej strony »rampy« je Schwarcenberski dworc, w kotrymž je džensa Techniske muzejum. Wobroćimy so k prawej stronje, na kotrejž steji prjedawši **Kralowski hród**, džensa sydło prezidenta čěskosłowakskeje republiki. Do drugeho nadwora dže so přez wulkotne Matyjowe wrota ze spočatka 17. lětstotka. Na nich widžiš wopony zemjow słušacych k čěskej krónje, tež lužiskej. W druhim dworje so namaka hrodowska kapała z 19. lětstotka. W třecim dworje saha k njebjesam kathedrala **swj. Wita**. Při cyrkwi na prawej stronje stoji bronzowa postawa swj. Jurja z 14. lětstotka. Stawizna twarbow pražskeho hrodu móža so scěho-

wać w namakankach a wobkhowanych łubjach hač do 11. lětstot. po Khrystusu. W zakładach podzemju je wobkhowany romanski hród wjerchow, nad nim zasy nowotwarjenje ze 13. lětstotka, hišće šěroki hród Korle IV. ze 14. lětst. ; a z jeho wuporjedženjom a z přetwarjenjom, wot 15. do 18. lětstotka nasta hakle džensiši hród. Najstarše džěle su na kóncu třěćeho dwora. Hród wobsahuje nimo druhich městnosćow tři wulke žurle, z kotrychž je najstarša **Włodźistawska**, bu naposledk přetwarjena w 15. lětstotku. W tutej přija nowy česki kral wot stawow přisahu swěrnosće, jow wotměwachu so krónowańske hosćiny, kólby u wumělske wiki. Na lěwo přindžeš k prjedawšej **sejmowskej tubi**. W přěnim poskhodže je kralowska pisańnja, z kotrejež woknow buštaj w l. 1618 přeradnikaj a přěćelaj khěžora Slavata a Martinic ćisnjenaj, sta so to na spočatku českeho zběžka a třicećilětnej wójny. W druhim poskhodže nad tutej městnosću je kenclija móćnańskeje rady, w kotrejž buchu čěscy wjednicy zběžkarjow k smjerći wotsudženi a 21. junija 1621 na Staroměšćanskim naměsću sćeći. Němska žurla (mjeńša) a Španiska žurla (wjětša) nad Jelenjowym přerowom matej krasne rězbańske wudebjenja. Z Vikańskeje wulicy móžemy **do Dóma swj. Wita** zastupić. Kathedrała stoji na městnje romanskeje cyrkweje z l. 928, kotruž załoži swj. Wjacław. Lěta 1344 poskići tuta Korli IV. zakład k džensišemu twarjenju. Přěni twański mištr bě Matijas z Arrasa, kotremuž scěhowachu Pětr a Jan Parler a druzy. Hakle w l. 1929 dokónči K. Hilbert tute twarjenje. Cyrkeń ma dvě wěži, z kotrejuž je hłowna 57metrow wysoka. Wěža ma nětko tež časnik, mnoho zwonow, z kotrychž je najwjětši **Zikmund**, waži wokoło 27.000 kg. Nutro cyrkweje je rozdžělena na dvě časći barokoweho wobłóženja. We starym džělu

stoji hłowny wołtař z powostankami a emailowymi wobrazami českich patronow; při tutym wotměwachu so krónowanja českich kralow. Napřečo njemu stoji **Mausoleum**, kralowske hrowniščo, nartwarjene wot holandskeho wumělca Colina w času Rudolfa II. We nim wotpočuja: Korla IV., Ładislaw Posthumus, Jurij z Poděbrad, Ferdinand I., Hana Jagelowna, Maximilian II., Rudolf II. Do koła widziš połpostawy: Korle IV., jeho štyrjoch madželskich, Wjacława IV., Jurja a Ładislawa.

Nětko wot khódby přehladamy sebi kapały. Přenja je kapała swj. Zikmunda abo černinska, za kotrejž scěhuje přjedawša kapała swj. Michała, nětko sakristija z Brandlowym wobrazom swj. Jana Křćenika. W dalsej, nostiskej kapali swj. Hany su Šimkowe postawy a na gotiskim wołtarju relikwijař z pozłóceneho slěbra z l. 1266. Napřečo je Bendlowy drjeworěz »Wuček Bjedricha Falckeho, zymnyho krala, z Čech«. Před pódlanskej, arcybiskopskej kapału je Myslbekowa klečaca postawa arcybiskopa-kardinala Šwarcenberka. W kapałcy je rowniščo pražskich arcybiskopow. Dale scěhuje kapałka Arnošta z Pardubic z rownymi pomnikami Břetislawa II. a Bořiwoja II. z milanskim swěčnikom, pječa z 8. lětst., přiwezenym w l. 1162 z Milana. Postawa Jana Křćenika wot Levy słuša k nowišim. Susodna kapałka swj. Marije (khěžorska, berkowska) z rownymi pomnikami Břetislava I. a Spytihněwa II. je runje napřečo zadnej scěnje hłowneho wołtarja, hdžež je tež rowny pomnikowy wołtař swj. Wita wot Józefa Maxa. Potom scěhuje kapałka swj. Ostatka abo Šternberska z rownymaj pomnikaj Otakara Přemysla I. a II. wot P. Parlerja. Na lěwym stołpu tči kula, z kotrymiž třělachu Prusakojo w l. 1757 na katedralu. W pódlanskej kapałcy swj. Wojčecha je pohrjebany přeni

česki kardinal Jan Očko z Wlašimje. Pod wołtarnej desku su powostanki swj. Wojčecha. Napřečo tu teje je slěborny rowowy pomnik swj. Jana z Njepomuk, waži 1.500 kg. Zady Waldštejnskej kapałki je władysławske oratorjum z l. 1493, na kotrymž widziš tež serbskej woPONAJ. Napřečo njemu je drjeworěz, pokazuju zapuscenje kathedrale za Bje dricha Falskeho. Kapałka swj. Křiža ma wobraz swj. Křižowneho puća — **Veraikon** — wobdźi wace džěło, kotrež bamž Korli IV. dari. Wobluk je wupyšeny z podobiznami českich patronow. Dalša po martiniskej kapałcy je **swjatowjacławska**, w kotrejež durjach je bronzowy kruh ze Stareje Bolesławy, kotrehož so swj. Wjacław při skónco wanju džeržeše. W kapałcy su powostanki wjeřcha Wjacława. Runje tak, kaž su scěny wupyšene, tak běše tež row wudebjeny z drohotnymi kamjenjami a złotom, kotrež khěžor Zikmund za wójny pře trjeba. Za wołtarjom je nahłownica a groćana košla swj. Wjacława. Dale je w kapałcy Palerjowa postawa swjateho, wobraz wo skóncowanja swjateho Wjacława a swěčnik pražskich słodeńkow, džěło Józ. Wischera z Nürnberka z l. 1532 a dvě molby, z kotrejuž horni předstaja legendu swj. Wjacława a delni křižowanje Khrystusa. Lěta 1526 bu jow Ferdinand I. Habsburkski za českeho krala wuzwoleny. W prawym rózku su durje, kotrež wjedu do prjedawšeho pokładnišća. Tute je zamknjene ze sydmimi klučemi, kotrež měješe sydom wosebnych wosobow. W njej běchu tež swjatowjacławske krónowańske pokłady, kotrež so po dotwarjenju cyrkwe do wosebje připrawjeneje městnosće přenjesechu. W kralowskim pokładnišću nadeńdžeš zasy mjez druhimi našej serbskej woPONAJ.

W nowym džěle kathedrale wjedu skhody na galeriju, hdžež so ći poskići krasny wuhlad. Dale

sćěhuje kapałka Božeho rowa, nad kotrejž je prje-
dawša kapitulna łubja a archiw z rukopisami. Dalše
kapałki su Thunowska a swj. Ludmilina, kotrež
kónča na narańšej stronje. Přenje tři kapałki na
nawječornej stronje njejsu hač dotal wuswěcene.
Za nimi wjedu skhody k dopomnjeńkam po swj.
Wjacławje a Wojćechu. Nětko přindže nowa sa-
kristija. Srjedza je kapała swj. Wojćecha.

Wušedši z cyrkwje swj. Wita, přendzemy z dru-
heho dwora do přenjeho dwora. We wrotach na
lěwo wjedu skhody wot Luraga do kralowskich
jstwow. Pódla Dóma w třecim dworje stoji stara
fara, prjedawši biskopski dom z lěta 973. Njedaloko
njeho stoji 17 metrow wysoki monolit. Dale postawa
swj. Jurja z l. 1373 wot Jurja a Měrcina z Kluže.

Něšto dale na naměsću swj. Jurja přindzemy
k **cyrkwi swj. Jurja**, založenej w lěće 912 wot
Wratisława I. Je to jenička romanska bazilika
w Praze. Před cyrkwu su dvě kapałcy: Wratis-
ławowa a swj. Jana z Njepomuka z l. 1717. Za
cyrkwju je **klóštr swj. Jurja**, kotryž založi Mi-
lada Přemysłowa w lěće 973, nětko je Jurjowa
wojeńnja. Na kóncu Jurjoweje wulicy widzimy
Čornu wěžu, prjedawše romanske wrota, z l. 1135,
pozdžišo so trjebaše jako jastwo dołžnikiw. So
wróćejo přindzemy k přenjemu dworej, hdžež
widzimy na prawej stronje hrodowsku stražu, wob-
lečenu do jenajkich legijonańskich drastow, na
prawo pak je bydlenje prezidenta a jeho kenclije.
Wot jow dzemy k Hradčanskemu naměsću. Za
Techniskim muzejom je cyrkej **swj. Benedikta** a
klóštr Barnabitkow. Na nawječornej stronje je
Toskanski dwórc w barokowym stilu.

Srjedz naměsća je mórowy stołp z postawu swj.
Marije z l. 1714. Wuswěceny bu hakle w l. 1736.
Dokoła njeho stoja 8 patronow.

Prawa strona naměšća započina so z arcybiskop-
skim dwórcem. Pódla stoji Šternberski dwórc,
nětko wustaw za duchakhorych — Ernestinum —
za nim su khěže kanownikow, kotrež sahaja hač do
Kanowniskeje wulicy, hdžež přińdzemy k wojeŕskej
cyrkwi swj. Jana z Njepomuka na Nowym Swěće
z lěta 1720—28.

Po Kapucinskej wulicy přińdzemy na **Loretan-
ske naměšćo** z dvěmaj krasnymaj twaŕbomaj.
Loreta, kotruž natwarichu w l. 1602—26 Orsi,
Allio, K. J. Dienzenhofer, portal wot J. V. Mánesa;
postawy su wot Quitainera. Loreta stoji na dworje
kapucinskeho klóštra. Reliefy, z kotrymiž je wupy-
šeny, pokhadžeja wot Canevaleho, wołtaŕny wobraz
kapałki swj. Franca wot Brandla. W loretanskim
domje je najwjetši cyrkwinski pokład, w kotrymž
su samo monstrance z 6.580 dejmantami. Na wěži je
hrajacy časnik, tak mjenowane Loretanske zwónčki,
kotrehož autor je časnikaŕ Pětr Neuman.

Hdyž wuńdzemy z Lorety, widźimy na prawym
boku **Černinski dwórc**, pokhadžacy z lěta 1680,
nětko zasy wobnowjeny za ministerstwo zwon-
kownych naležnosćow. Z nawječorneho naměšća
wukhadža Loretanska wulica, kotraž kónči na Po-
hořelci. Před sobu mamy wulke wojeŕnje, pódla
kotrychž su prjedawše Strahowske wrota, hdžež
wjedže džensa droha na Běłu Horu. Tam bu 8. XI.
1620 česke wójsko poražene wot khěžorskeho
wójska. Džensa nadeńdzemy tam jenož renaisančny
hrodžik „**Hvězda**“.

Na lěwej stronje Pohořelca stoji **Strahowski
klóštr**, zastupiwiši mamy na lěwej stronje **cyr-
kej swj. Rocha**. We dworje je postawa swj. Nor-
berta a stołp ze swjatym křižom. Dale je tu sławna
knihownja ze 4 žurlemi, w kotrychž je wjacy hač
100.000 knihow, wjele přěnich čišćow a ruko-

pisow. W dalšim twarjenju, hdžež je tež hłowny klóštr Praemonstratow, je wulkotna wobrazajna, swobodnje přistupna, tola jenož mužam. Tu na-
deńdzemy »Rózarijowy swjedžen« wot Dürera, dale wobrazy Škrety, Rainera, Brandla, Van Dycka a wj. dr. Mjez knihownju a wobrazajnu stojí cyrkej swj. Marije, založena w léće 1143 dokon-
čena hakle l. 1760. Je bohaće wudebjena, ma mar-
morowy wołtař, postawy atd.

W cyrkwi su wulke pišće; na kotrychž piskaše Mozart; maja 63 registrow a wjacy hač 4.000 piš-
ćalow. W presbyterju je narowny kamjeń založerja klóštra, krala Władysława I. Klóštrej słuša rjana zahroda, w kotrejž je małe čišno, mjenowane Hela.

Njedaloko Strahowa je sokołske zlěčišćo, hdžež so wotměwachu w lětach 1920, 1926 a 1932 wšosokołske zlěty.

Ze Strahowa džemy dele na Úvoz, z kotrehož widziš krasnje Prahu; na wjeřsku **Nerudoweje wulicy** je na khěži, w kotrejž bydleše česki spisowaćel Jan Neruda, přičinjena dopomnjeńska deska. Nětko přindžemy do Vlašskeje (Włóšskeje) wulicy, hdžež je krasny barokowy dwórc Lobkowicowy z pyšnej zahrodu, wokoło kotrejež pón-
džemy po skhodach horje na **Petřin**. Jow móžemy hić ná Eifelowu wěžu, zwotkelž wobhladaš cyłu Prahu. Delka pod njej wohladaš sebi tak mjenowane Błudžišćo, z kotrehož přindžeš do panoramata wot bratrow Liebscherow, hdžež so či poskići histo-
riski wobraz: »Wobaranje Prahi napřečo Šwejdám l. 1648«. Dale džemy wokoło Máchoweho pomnika wot Myslbeka a potom přindžemy k **Hłodowej muri**, kaž bě lud zubatu murju pomjenował. Tuta wjedže z Małeje strony ke Kinskich zahrodže. Tudy wobhladamy sebi najprjedy **Narodopisny muzej**. Tam wuhladaš nimo českich a słowakskich

wěcow tež naše serbske, kaž časniki, khamory, wobrazy L. Kuby atd. Pódla muzeja stoji pomnik Hany Kwapiloweje, wuznamneje hraječki. Bóle delka je **Ratařski muzej**.

Z **Kinskeje zahrody** přińdžemy na **Štefanikowe naměsćo**. Srjedža je mały parčik, tak mjenowana **Mjedźwjedźowa fontana** ze 17. lětst. Pódla je twarjenje Štefanikoweje wojeńnje. Smy na Smíchowje. Moderna nawječorna pražska štwórc ze znatej piwańju a Ringhoferowej twornju. Pjeć mjeńšinow zdaleny je Wujezd, hdžež je **Tyršowy dom**, prjedawši Michnowskeho dwórc, twarjeny w zažnej goticy. Pozdžišo bu z njeho brónjeńja, po kotrymž bu pomjenowany tudyši hosćeńc. Na dworje je postawa Měrosł. Tyrša. Tu je srjedžišćo českosłowakskeho Sokoła. W druhim poskhozde Tyršoweho doma je **Karaskowa galerija**, Wot jow wróćimy so zasy k Štefanikowej wulicy. Na Štefanikowej wulicy wobhladamy sebi **baziliku swj. Wjactawa**, natwarjenu w nowej českej renaisanci. Něšto dale je křiženišćo pola »Jandžela«. Jow pokročuje Dwórnišćowa wulica, kotraž wjedže na rjane wulětnišćo Barrandow. Na prawo wjedže Plzeňska droha do Košir. Na puću je Mozartowa wulica z Bertramku, hdžež bydleše Mozart. Wróćimy so a pónđžemy runje dele po Palackej drozy na Palackeho móst, wot jow maš krasny wuhlad na **Wyšehrad**. Z Wyšehradom su zjednoćene najstarše zakłady českich stawiznow, přetož běše z přnim sydłom přnich českich wjeřchow. Tam knježachu Krok, Libuša, Horyměr, Hakle w l. 1420 buchu w bitwje mjez Zikmundom a husitami wšitke cyrkwe a hród zničene. Powostanki hrodu a cyrkej swj. Pětra a Pawoła su wobdate z pohrjebnišćom, hdžež wotpočuja wuznamni prócowarjo českeho naroda. — Z Palackeho mosta, přińdžemy na **Palackeho**

naměsco, hdžež stoji hobrski pomnik najwjetšeho historika a politika *Fr. Palackeho*. Wot jow widžiš na dwójwěžatu Emausku cyrkej z klóštrom. Nětko so wobročimy na lěwo a běžimy po Rašišnowym brjozy, dóniž njepřińdzemy k *Jiráškowemu mostej*. Wot jow widžiš derje na Hradčany. Po naš brjozy přińdzemy k mostej *Legijow*, pola *Narodneho dźiwadła*. Po přěnim wotpalenju Narodneho dźiwadła z l. 1881, kotrež so před definitiwnym wotewrjenjom wotpali, bu ze zběrkow mjez čěskim ludom zasy znowa natwarjene. W hodowniku 1883 móžeše so hižo k přěnjemu razej w nowym dźiwadle hrać. Twarjenje płáceše tehdom 1,385.911 zł. Prjedawše kralowske salony a lože móžeš sebi wobhladać, hdyž so prjedy pola wrótneho zamołwiš. Po Narodnej drozy přińdzemy k hłownemu náměsću, tak mjenowanemu *Swjatowjacstawschemu*. Tudy stawa so z historiskeje Prahi moderne wulke swětowe město. Na wjeřsku widžiš pomnik swj. *Wjacstawa*. Nimo swj. Wjacstawa na konju se dźaceho widžiš postawy swj. Hańže Přemysłoweje, swj. Ludmily, swj. Wojčecha a swj. Prokopa. Džěło bu dokonjane w l. 1912. Prjedy stoješe jow barokowy swj. Wjacslaw wot Bendla, kotryž je džensa na Wyšehradže. Něšto wyše je *Narodny muzej*. Na jeho městnje stojachu prjedy Kónske wrota. Muzejum so dotwari w lěće 1890 po planje arch. Šołty. Fontana před twarjenjom je wobohaćena z Wagnerowymi postawami. Tež we fasadje stoja postawy a pod woknami na 2. poskhodže su deski z mjenami wuznamnych wótčincow. Na hłownych skhodach nimo Schwanthalerowych postawow Jurja z Poděbrad a Eliški Přemysłoweje su medailony čěskich kralow wot Poppa. *Pantheon* v 1. poskh. je wupyšeny z wobrazami Brožika, Hynaise a Ženiška. We westibulu 2. poskh. su dalše Schwan-

thalerowe postawy. W přizemju je knihownja z něhdže 200.000 zwjazkami, dale archiw, wobsahujo rukopisy, přenje čišće, bohemiku; dale korespondenciju a knihowny sławnych českich mužow. W knihowni je wosebite serbske wotdžělenje, kotrež załoži Hanka, znaty wopytowař Serbow w Serbskim seminaru. Pó dla muzeja je hłowne **dwórnišćo-Wilsonowe**. Před muzejom pak widžiš žiwe Wjacławowe naměsćo.

D O S Ł O W O .

Stowěžata Praha, sławne sydlišćo Słowjanstwa je tež nam Serbam čestne město poskićila. Wo zwisk z Łužicu so stara Čěskosłowaksko-serbske towařstwo »Adolf Černý« w Prazy. Nimo tuteho su młodži Serbja zjednoćeni w »Serbowcy«, zjednoćenstwu serbskich stud. w ČSR., skhadžuja so kóždu njeđzělu nimo prózdninow w Arcybiskopskim gymnaziju w Bubenču.

Hižo wot dawna sem měješe maćeřka Praha za nas bratrowsku wutrobu, štož dopokazuja wo pony našej Łužicow. Chcu tudy hišće naspomnić wo pony, kotrež předy wuwostajich: Na Nowym měsće je ewangelska cyrkej swj. Klimenta, kotruž natwari Joachim Handrij Šlik, posledni čěski bohot našej Łužicow. Dale zwonka Prahi pola Hořovic na twjerdžiznje hroda Točnika. Wobraz swj. Marije róžeńćanskeje namakamy w ambětach swj. Marije na Bělej Horje pola Prahi.

Tutón přewodnik po Prazy je přěnim pospytom w serbskej literaturje a ma słužić Serbam, kotřiž přińdu do słowjanskeje Prahi a so zajimuju nic je nož za historisku Prahu, ale tež za dźensišě žiwjenje w tutej metropoli Słowjanstwa.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several paragraphs and appears to be in a historical or scientific context.

